

Sygn. Akt I ACa 416/12

Sygn. Akt I ACa 416/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Marzena Konsek-Bitkowska

Sędziowie: SA Bogdan Świerczakowski

SO del. Joanna Zaporowska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Marta Rudnik

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2012 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko D. M. i S. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej D. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 grudnia 2011 r.

sygn. akt I C 435/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od E. M. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym.

sygn. akt I ACa 416/12

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty z dnia 21 października 2010 r. Sąd Okręgowy nakazał pozwanym D. M. i S. M., aby zapłacili solidarnie powodowi (...) Spółce z o.o. z siedzibą w W. z weksli kwotę 257 842, 31 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 10 441 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwani wnieśli zarzuty od tego nakazu, zaskarżając go w całości, wnosili o jego uchylenie i oddalenie powództwa. Podnieśli zarzut wypełnienia weksli niezgodnie z deklaracją wekslową twierdząc, że zobowiązania z zawartych z powodową Spółką umów leasingowych nie istnieją. Przedstawili własne rozliczenia dotyczące umów leasingowych.

Odpowiadając na zarzuty powodowa Spółka wniosła o ich oddalenie oraz utrzymanie nakazu zapłaty w mocy. Wskazała, że umowy leasingowe zostały wypowiedziane, pozwana była w związku z tym zobowiązana do zapłaty wymagalnych rat, a co do dwóch umów również odszkodowania oraz wartości resztowych. Podniosła, że wyliczenia pozwanej są błędne i przedstawiła swoje. Dołączyła też kopie umów leasingu z aneksami i ogólnymi warunkami leasingu, faktury i noty odsetkowe, wzory rozliczenia umów, opinie rzeczoznawców dotyczące wartości przedmiotów leasingu.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym 21 października 2010 r.

Sąd pierwszej instancji oparł się na następujących ustaleniach: (...) Spółka z o.o. w W. zawarła z D. M., prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Usługowe (...) D. M. z siedzibą w K., umowy leasingu nr (...) i (...). Jako zabezpieczenie pozwana wystawiła 4 weksle in blanco, które poręczył S. M..

Wobec zaprzestania płatności rat leasingowych powodowa Spółka pismami z dnia 7 stycznia 2010 r. poinformowała pozwanych o wypełnieniu weksli, wzywając jednocześnie do zapłaty sum wekslowych w wysokości 25 861, 45 zł, 112 697,10 zł, 18 567,91 zł i 100 715,25 zł w terminie do dnia 20 stycznia 2010 r. Pozwani nie uiszcili żądanych kwot.

Kwota należności dotycząca umowy nr (...) wynika z sumy zaległych rat leasingowych, nieuiszczonych przez pozwanych przed wypowiedzeniem umowy w łącznej wysokości 25 849,58 zł oraz odsetek za opóźnienie w płatności rat w wysokości 11,87 zł.

Kwota należności dotycząca umowy nr (...) wynika z sumy zaległych rat leasingowych nieuiszczonych przez pozwanych przed wypowiedzeniem umowy w łącznej wysokości 39 806,71 zł, odsetek za opóźnienie w płatności rat w wysokości 498,34 zł oraz kwoty 72 642,65 zł, wynikającej z różnicy należnego, wobec przedterminowego rozwiązania umowy, odszkodowania w kwocie 417 392, 65 zł i cen netto sprzedaży przedmiotów leasingu, tj. 170 000 zł i 174 750 zł.

Kwota należności dotycząca umowy nr (...) wynika z sumy zaległych rat leasingowych nieuiszczonych przez pozwanych przed wypowiedzeniem umowy w łącznej wysokości 18 028,70 zł oraz odsetek za opóźnienie w płatności rat w wysokości 539, 21 zł.

Kwota należności dotycząca umowy nr (...) wynika z sumy zaległych rat leasingowych nieuiszczonych przez pozwanych przed wypowiedzeniem umowy w łącznej wysokości 28 196,66 zł, odsetek za opóźnienie w płatności rat w wysokości 11,18 zł oraz kwoty 72 507,41 zł, wynikającej z różnicy należnego, wobec przedterminowego rozwiązania umowy, odszkodowania w kwocie 242 507,41 zł i ceny netto sprzedaży przedmiotu leasingu, tj. 170 000 zł.

Stan faktyczny sprawy został ustalony na podstawie dokumentów złożonych przez powoda, które w zakresie umów i aneksów do nich oraz należności wynikających z zaległych rat leasingowych nie były kwestionowane. Sąd uznał także za wiarygodne dokumenty dotyczące sprzedaży przedmiotów leasingu, poparte opiniami prywatnymi, których prawidłowość nie została skutecznie podważona. Pozwani nie przedstawili bowiem dowodów, z których wynikałyby inne ceny, zaś zgłoszony przez nich dowód z opinii biegłego został oddalony jako spóźniony.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione. Kwestia zawarcia między stronami umów leasingu i zasadności ich wypowiedzenia przez powodową Spółkę nie była przedmiotem sporu. Spór dotyczył natomiast sposobu rozliczenia należności wynikających z tych umów. Zgodnie z § 18 ust. 1 – 4 ogólnych warunków leasingu, które mają zastosowanie do wszystkich umów zawartych między stronami, w przypadku wygaśnięcia lub wypowiedzenia umowy leasingu finansujący może dochodzić od korzystającego wszystkich niezapłaconych zobowiązań wymagalnych do dnia wypowiedzenia umowy leasingu, w tym w szczególności zaległych rat leasingowych, odsetek za opóźnienie w zapłacie rat leasingowych oraz odszkodowania w wysokości stanowiącej

sumę wartości zdyskontowanej i wartości resztowej, pomniejszonej o wartość przedmiotu leasingu, która jest ustalana przez finansującego na podstawie aktualnych cen rynkowych, z uwzględnieniem stanu technicznego i stopnia zużycia przedmiotu leasingu, a w przypadku sprzedaży przedmiotu leasingu za cenę wyższą od kwoty odszkodowania, korzystającemu nie przysługuje żadne roszczenie wobec finansującego.

Wysokość zaległości z tytułu niezapłaconych rat i odsetek została prawidłowo wyliczona przez powoda i wynika ze złożonych przez niego faktur, not obciążeniowych i odsetkowych.

W oparciu o treść zawartych umów leasingu brak jest podstaw do żądania przez pozwanych zaliczenia kwot uzyskanych ze sprzedaży przedmiotów leasingu z umów (...) na poczet należności wynikających z tych umów, skoro w tych przypadkach powód nie dochodzi odszkodowania.

Sąd wskazał, że do rozliczenia między stronami znajdują zastosowanie zapisy umów przez nie zawartych, które, mając na uwadze zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c.), nie są sprzeczne z unormowaniami Kodeksu cywilnego dotyczące umowy leasingu, w szczególności art. 709¹⁵ k.c. Uznał też, że powód prawidłowo wyliczył należne odszkodowania, zgodnie z zapisami ogólnych warunków leasingu, które przewidują, że odszkodowanie jest równe sumie wartości zdyskontowanej należnych rat, zaś zgodnie z zapisami załączników do umów, stopa dyskonta jest równa stawce WIBOR 1M z daty wypowiedzenia umowy minus 2,70%. Powód prawidłowo określił wysokość tej stopy na 1,31%. Natomiast przyjęta przez pozwanych stawka 3,90% nie znajduje uzasadnienia, stąd przedstawione przez nich wyliczenia obarczone są błędem.

Brak jest także podstaw do obliczenia wysokości odszkodowania jako sumy należnych rat leasingowych po ich pomniejszeniu o odsetki na podstawie zestawień stanowiących załączniki do porozumienia z dnia 18 lutego 2009 r., jak to uczynili pozwani w piśmie z dnia 24 lipca 2011 r. (w uzasadnieniu błęd w dacie), gdyż zapisy ogólnych warunków leasingu zawartych między stronami przewidują inny sposób wyliczenia odszkodowania, niż to wynika z art. 709¹⁵ k.c. (w konsekwencji nie znajduje tu zastosowania pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 9 września 2010 r. ICSK 641/09, lecz teza wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 września 2010 r. IA Ca 787/10, iż strony umowy leasingu mogą inaczej niż w art. 709¹⁵ k.c. uregulować odszkodowawczą odpowiedzialność leasingobiorcy w razie wcześniejszego wypowiedzenia tej umowy).

Sąd Okręgowy nie podzielił też zarzutów pozwanych co do zaniżenia przez powoda sum uzyskanych ze sprzedaży przedmiotów leasingu czy też fikcyjności umów sprzedaży, wobec nieudowodnienia przez pozwanych twierdzeń w tym zakresie. Wniosek o powołanie biegłego dla wyceny przedmiotów leasingu, pozwani zgłosili dopiero na ostatniej rozprawie, kilka miesięcy po doręczeniu im wycen, został więc oddalony po myśli art. 495 § 3 k.p.c.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że weksle zostały wypełnione prawidłowo i zgodnie z deklaracjami wekslowymi. Jako podstawa prawna rozstrzygnięcia wskazane zostały przepisy art. 496 w zw. z art. 353¹ k.c.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji złożyli obydwójce pozwani, z tym, że apelacja pozwanego została odrzucona postanowieniem z dnia 9 lutego 2012 r., które uprawomocniło się bez zaskarżenia.

W apelacji zarzucono:

1. naruszenie prawa procesowego:

a) art. 227 i art. 233 k.p.c. przez pominięcie wyjaśnień i twierdzeń pozwanych dotyczących sposobu rozliczenia poszczególnych umów leasingowych

w oparciu o § 18 (...) oraz drugiego rozliczenia wynikającego z art. 709¹⁵ k.c. na mocy art. 709¹⁷ k.c. przy zastosowaniu art. 585 k.c. sporządzone

w oparciu o ustalenia Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 9 września 2010 r. ICSK 641/09,

b) naruszenie przepisu art. 495 § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że złożony przez pozwanych na rozprawie dnia 19 grudnia 2011 r. wniosek o powołanie biegłego należy oddalić jako spóźniony,

2. naruszenie prawa materialnego przez:

a) błędną wykładnię § 18 ust. 1- 4 (...) w związku z art. 353¹ k.c. przez przyjęcie, że powód mógł rozliczyć rozwiązane w drodze wypowiedzenia umowy leasingu nie zaliczając korzyści uzyskanych ze sprzedaży przedmiotów leasingu z umów (...) na poczet należności wynikających z tych umów na tej podstawie, iż powód nie dochodził odszkodowania wynikającego z tych umów, w okolicznościach kiedy w stosunku do dwóch pozostałych umów dochodził tych samych roszczeń tym samym pozwem,

b) niezastosowanie przepisów art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r.

o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w zw. z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, odnośnie zaniżenia cen sprzedaży przez podmioty powiązane ze sobą, wpływające na wysokość naliczonych odszkodowań.

W konkluzji strona apelująca wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku

i oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: apelacja nie ma uzasadnionych podstaw.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do zarzutów naruszenia prawa procesowego. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy zgromadził materiał dowodowy, zaferowany przede wszystkim przez stronę powodową. Były to dowody z kopii dokumentów, których prawdziwość nie została skutecznie zakwestionowana. Dowody te dotyczyły faktów, mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, stąd też zarzut apelacji naruszenia art. 227 k.p.c. nie jest trafny. Apelująca nie rozwija w uzasadnieniu apelacji tego zarzutu, podobnie jak zarzutu naruszenia przez Sąd art. 233 k.p.c. Przepis ten w § 1 zawiera zasadę swobodnej oceny dowodów. Tylko ocena rażąco błędna lub oczywiście sprzeczna z treścią materiału dowodowego, nieodpowiadająca zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, może czynić usprawiedliwionym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (vide: Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem pod red. M. Manowskiej, Warszawa 2011 r., t. 1, s. 502). Z taką sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Trzeba też zauważyć, że przedstawione przez pozwaną w uzasadnieniu apelacji (str.4) wyliczenia dotyczące wysokości stawki WIBOR są niezrozumiałe.

Za nieuzasadniony uznać należy zarzut naruszenia art. 495 § 3 k.p.c.

(w brzmieniu sprzed jego uchylenia ustawą z dnia 16 września 2011 r.

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. Nr 233, poz. 1381). Przepis ten dotyczy prekluzji dowodowej, którą jednak Sąd Okręgowy zastosował w niniejszej sprawie w stosunku do strony pozwanej zgodnie z brzmieniem tego przepisu, który stanowi, że okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe niezgłoszone w pozwie albo w piśmie zawierającym zarzuty od nakazu zapłaty mogą być rozpoznawane jedynie wtedy, gdy strona wykaże, że nie mogła z nich skorzystać wcześniej lub gdy potrzeba ich powołania wynika później. Odpisy odpowiedzi powoda na zarzuty pozwanych zostały im doręczone dnia 25 maja 2011 r. (K227 i 228 akt). Przy piśmie tym załączone były kopie dokumentów, między innymi wyceny przedmiotów leasingu, dokonane przez rzeczoznawców. W następnych miesiącach między stronami trwała wymiana pism procesowych, zaś wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność ustalenia wartości rynkowej przedmiotów leasingu zgłoszony został przez pozwaną dopiero na rozprawie w dniu 19 grudnia 2011 r. Zgłoszenie tego wniosku pół roku po przedstawieniu

przez stronę przeciwną opinii rzeczoznawców i doręczeniu ich pozwanym słusznie Sąd pierwszej instancji uznał za spóźnione, nie naruszając, wbrew zarzutowi apelacji, przepisu art. 494 § 3 k.p.c.

Reasumując, zarzuty naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów procedury, okazały się nietrafne.

Prawidłowo ustalony przez ten Sąd stan faktyczny ma oparcie w zebranych w sprawie dowodach i może być podstawą dalszych rozważań.

Przechodząc do zarzutów dotyczących prawa materialnego należy stwierdzić, że istota sporu sprowadza się do odpowiedzi na pytanie czy strony umowy leasingu zachowują pewną swobodę w kształtowaniu jej treści,

w sposób odbiegający od rozwiązań kodeksowych, w ramach swobody umów wynikającej z art. 353¹ k.c. Rozwój i kształtowanie umowy leasingu

w praktyce, a następnie wprowadzenie tego typu umowy w dniu 9 grudnia 2000 r. nowelą do kodeksu cywilnego z 26 lipca 2000r. (Dz. U. nr 74, poz. 857) pozwala na pozytywną odpowiedź na tak postawione pytanie. Unormowany w kodeksie cywilnym typ umowy jest tzw. leasingiem finansowanym, w którym korzystający uzyskuje dobro inwestycyjne do używania na czas oznaczony, zbliżony do okresu jego gospodarczej używalności. Korzystający pokrywa wszelkie poniesione przez finansującego nakłady na przedmiot leasingu, koszty kredytu oraz jego zysk, uiszczając uzgodnione opłaty. Umowa leasingu unormowana w kodeksie cywilnym obejmuje jedynie leasing finansowany, będący jednocześnie leasingiem pośrednim (w którym finansujący nie jest producentem lub przedsiębiorstwem handlowym). Do innych umów zbliżonych do leasingu, np. tzw. leasingu finansowanego bezpośredniego przepisy art. 709¹⁻¹⁷ k.c. należy stosować odpowiednio - art.707¹⁸ (vide: Kodeks cywilny z komentarzem pod. red.

K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2009 r., t. II, s.529-533).

Skoro zatem możliwe jest zawieranie umów zbliżonych do leasingu należy uznać za dopuszczalne kształtowanie praw i obowiązków stron umowy leasingu zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 353¹ k.c.

Przepis art. 709¹⁵ k.c. stanowi, że w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a nie zapłaconych rat, pomniejszych o korzyści, jakie finansujący uzyskał

wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu. Pojęcie „korzyści”, jakie finansujący uzyskał w skutek zapłaty rat przed umówionym terminem jest formułą bardzo ogólną. W związku z tym zastosowanie jej w konkretnym przypadku rodzi kontrowersje tak w praktyce stosowania prawa jak i w doktrynie. Wskazał na to Sąd Najwyższy w wyroku

z dnia 14 lipca 2010r. V CSK 4/10 (LEX 610137): w doktrynie spotykane są wypowiedzi ujmujące to pojęcie wąsko jako oszczędności w wydatkach ponoszonych na utrzymanie rzeczy, w tym w wydatkach z tytułu kosztów obsługi długu zaciągniętego na zakup przedmiotu leasingu. W innych wypowiedziach wskazuje się także na korzyści płynące z faktu odzyskania przedmiotu leasingu i zrobienia z niego użytku.

Strony umowy będącej przedmiotem niniejszej sprawy uprawnienia finansującego względem korzystającego, w przypadku wypowiedzenia umowy leasingu, zawarły w § 18 (...), stanowiącymi załączniki do czterech umów leasingu. Zgodnie z § 1 ust. 1a finansujący może dochodzić od korzystającego uiszczenia wszystkich zaległych rat leasingowych i odsetek od tych rat, wymagalnych do dnia wypowiedzenia umowy leasingu.

Finansujący może też dochodzić odszkodowania w wysokości stanowiącej sumę wartości zdyskontowanej i wartości resztowej (§ 1 ust. 2), które finansujący może pomniejszyć o cenę sprzedaży przedmiotu leasingu (wg cen rynkowych, z uwzględnieniem stanu technicznego i stopnia zużycia przedmiotu leasingu, co do których finansujący może zlecić dokonanie wyceny wybranemu przez siebie rzeczoznawcy). W przypadku sprzedaży przedmiotu leasingu za cenę

wyższą od kwoty odszkodowania ustalonego zgodnie z ust. 2 korzystającemu nie przysługują żadne roszczenia wobec finansującego.

Mając na względzie wyżej przytoczone uwagi dotyczące umowy leasingu należy uznać takie ukształtowanie obowiązków korzystającego po wypowiedzeniu mu umowy za dopuszczalne. Strony zawierające umowę mogły bowiem ukształtować sposób rozliczenia w razie wypowiedzenia umowy w sposób przez siebie wybrany, tym bardziej, że obie były przedsiębiorcami. Pozwana, prowadząca przedsiębiorstwo transportowe, postrzegana być bowiem musi jako profesjonalistka w zakresie prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Mając to na uwadze za nieuzasadniony należy uznać zarzut błędnej wykładni przez Sąd Okręgowy § 18 ust. 1-4 (...)

w związku z art. 353¹ k.c.

Na koniec należy wskazać, że powołany w apelacji przepis art. 3 ust.

1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednol. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), zawierający klauzulę generalną czynu nieuczciwej konkurencji i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednol. z 2011 r. Dz. U. Nr 74, poz. 397 ze zm.) nie miały w niniejszej sprawie zastosowania.

Biorąc to co powiedziano wyżej pod rozwagę, Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako nieuzasadnioną (art. 385 k.p.c.), rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego w oparciu o art. 98 § 1 i 2 oraz 108 § 1 k.p.c.